

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Науково-дослідна лабораторія педагогічної компетентності

Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ  
СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА:  
ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ, ПРАКТИКА**

Електронний збірник матеріалів

XIV Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції

(Умань, 23 листопада 2023 р.)

Умань

2023

УДК 378.018.8:373.5.011.3-051(06)

A43

**Головний редактор:**

*Бойченко В. В.*, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач науково-дослідної лабораторії педагогічної компетентності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

**Редакційна колегія:**

*Бялик О. В.*, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

*Кравченко О. О.*, доктор педагогічних наук, професор кафедри [соціальної педагогіки та соціальної роботи](#), декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

*Ткачук Л. В.*, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

*Мартинюк В. В.*, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

*Рекомендовано до друку вченою радою  
факультету соціальної та психологічної освіти  
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини  
(протокол №7 від 29.11.2023 р.)*

A43 **Актуальні** проблеми підготовки сучасного педагога: теорія, історія, практика [Електронний ресурс] : зб. матеріалів XIV Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Умань, 23 листоп. 2023 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Наук.-дослід. лаб. пед. компетентності Уманського держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини [та ін.] ; [голов. ред. В. В. Бойченко ; редкол.: О. В. Бялик, О. О. Кравченко, Л. В. Ткачук, В. В. Мартинюк]. – Умань, 2023. – Режим доступу: <https://fspu.udpu.edu.ua/laboratoriia-pedahohichnoi-kompetentn/>. – Назва з екрану.

До збірника увійшли матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Актуальні проблеми підготовки сучасного педагога: теорія, історія, практика», яка була проведена кафедрою педагогіки та освітнього менеджменту і науково-дослідною лабораторією педагогічної компетентності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини за участю Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського 23 листопада 2023 року. Основна тематика опублікованих у збірнику статей відповідає напрямом роботи конференції:

- дидактичні та методичні аспекти підготовки майбутнього педагога;
- формування професійної компетентності в умовах освітнього середовища закладу вищої освіти;
- формування управлінської культури керівника закладу освіти;
- історія становлення і розвитку вітчизняної та зарубіжної педагогічної освіти;
- формування професійного мислення педагога;
- загальнокультурна парадигма професійної підготовки майбутніх педагогів.

**УДК 378.018.8:373.5.011.3-051(06)**

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2023

## ЗМІСТ

### **ДИДАКТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА**

<b>Вожжов Ілля</b> ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	9
<b>Гузій Наталія</b> ОСОБИСТІСНА ЗОРІЄНТОВАНІСТЬ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА-ПРОФЕСІОНАЛА.....	12
<b>Грищенко Юлія</b> ТЕХНОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ШКІЛ У ФОРМАЛЬНІЙ І НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ВИКЛАДАЧІВ-ДОСЛІДНИКІВ.....	19
<b>Дамзін Олександр</b> ПОНЯТТЯ «ОСОБИСТІСТЬ» В КАТЕГОРІАЛЬНОМУ ПОЛІ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....	23
<b>Декарчук Сергій</b> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ.....	28
<b>Каплінський Василь, Акімова Ольга</b> ІНТЕГРУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВИХ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ШЛЯХОМ ЇХ ЗАЛУЧЕННЯ ДО АНАЛІЗУ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ВІДЕОФРАГМЕНТІВ.....	33
<b>Комар Ольга</b> ВПЛИВ КОМУНІКАТИВНИХ МЕТОДИК НА ВИВЧЕННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	38
<b>Кондратюк Ольга</b> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З СІМ'ЯМИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	41
<b>Кочубей Олена</b> ЗНАЧЕННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ.....	45
<b>Ксендзенко Ольга</b> ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ STEM-ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ.....	49
<b>Мартинюк Вікторія</b> ЦІННОСТІ ТА ПРИНЦИПИ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА – ОСНОВА ОНОВЛЕНОЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА САМОРОЗВИТКУ ОСВІТЯН.....	54
<b>Маціпула Олександр</b> ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ-ЕКОНОМІСТІВ У ПРОЦЕСІ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	59
<b>Музика Яна</b> СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У США.....	62
<b>Назаревич Володимир</b> ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ.....	66

<b>Кошлаба Артем</b> ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	132
<b>Кравчук Олена</b> ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ДО СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ.....	136
<b>Лукіна Лія</b> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ.....	140
<b>Митяй Володимир</b> ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА БАКАЛАВРІВ СФЕРИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	145
<b>Стеценко Надія, Парашук Сергій</b> ІНКЛЮЗИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	148
<b>Писаненко Олександр</b> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	152
<b>Сиротенко Михайло</b> ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З ПРИКЛАДНОЇ МАТЕМАТИКИ.....	155
<b>Стеценко Надія</b> ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	158
<b><i>ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ</i></b>	
<b>Бензар Олег</b> УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	162
<b>Ворончук Олег</b> ДО ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	165
<b>Левицька Олександра</b> МАРКЕТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ОСВІТНІХ ЗМІН.....	168
<b>Орлов Микола, Мартинюк Вікторія</b> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УПРАВЛІНЦІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ДРУГОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	171
<b>Паламаренко Ольга</b> НАУКОВІ ПІДХОДИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ В ЗАКЛАДІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	174
<b>Підкуйко Людмила</b> ФОРМУВАННЯ ДОСВІДУ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	178
<b>Пітушкан Олена, Ткачук Мирослава</b> ПРИНЦИПИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	181

2. Цина В. І. Розвиток особистісно-професійної зрілості майбутніх учителів: теоретико-методичний аспект: монографія. Полтава, Україна: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. 2015.

3. Айзікова Л. В. Компетенція та компетентність: до визначення понять у пошуках зарубіжних дослідників. *Науковий вісник ПНПУ імені К. Д. Ушинського*, 2018. № 12 С. 291–296.

4. Амеліна С. М. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх інженерів. *Педагогічний альманах*. 2010. № 5. С. 78–83.

5. Беляєв С. Б. Підготовка здобувачів освіти до використання проектної технології. *Педагогіка формування творчої особистості вищій і загальноосвітній школах*, 2019. № 55. С. 31–34.

**Стеценко Надія**

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*

**Паращук Сергій**

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*

**ІНКЛЮЗИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА  
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ  
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Реформування системи освіти в Україні на засадах демократизації та гуманізації, доступності якісної освіти для кожного члена суспільства, зумовило посилену увагу до дітей з особливими потребами. Ефективність реалізації реформ в освітній системі значною мірою залежить від управлінських компетенцій керівників, зокрема, інклюзивної компетентності.

На важливість формування інклюзивної компетентності керівників освітніх закладів вказує професійний стандарт «Керівник (директор) закладу

загальної середньої освіти», в якому зазначено, що однією із трудових функцій керівника є «...забезпечення інклюзивного освітнього середовища, здатність до організації забезпечення інклюзивного навчання, психолого-педагогічного супроводу учнів із особливими потребами» [4].

Дослідженню проблеми інклюзивної компетентності керівників закладів освіти присвячені праці Буйняка М., Гаврилова О., Колупасової А., Миронової С. Найдю Ю., Софій Н. та ін. Разом з тим, глибокі дослідження цієї проблеми вказують на неготовність директорів шкіл до впровадження інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти [3].

Інклюзивне навчання – це «система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників» [5]. Відповідно керівник закладу загальної середньої освіти зобов'язаний надати таку систему послуг здобувачам освіти.

Формування інклюзивної компетентності майбутніх керівників включає багато різноманітних аспектів, які повинні бути притаманні управлінцю для досягнення головної мети, і, які, по суті, визначають здатність та успішність освітнього закладу до надання якісної освіти та її доступність для всіх категорій, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами [рис.1].

Керівник закладу ЗСО повинен розуміти сутність та значення інклюзії, враховувати потреби, різні здібності і нахили всіх учасників освітнього процесу, проводити політику, яка забезпечить включення всіх учнів до навчання та створить умови для розвитку їх потенціалу; усвідомлювати існування соціальної і культурної різноманітності та її цінність. Інклюзивна компетентність керівника передбачає сприйнятливність і підтримку потреб всіх учасників освітнього процесу, але, насамперед тих, хто може мати обмеження або інші особливі потреби.



*Рис. 1. Окремі аспекти інклюзивної компетентності керівників закладів загальної середньої освіти.*

Здатність керівника закладу загальної середньої освіти відчувати емпатію та розуміти почуття і переживання учасників освітнього процесу дає змогу створити сприятливе інклюзивне середовище для дітей з особливими освітніми потребами. Це забезпечить доступність навчання, створить комфортні умови для навчання та розвитку, а також позитивну атмосферу у закладі освіти.

Керівник, у якого сформована інклюзивна компетентність, готовий адаптуватися до різних ситуацій і потреб учасників освітнього процесу; включати зміну способів комунікації, надавати підтримку та створювати умови для всіх, хто задіяний в освітньому процесі. Важливим аспектом для реалізації завдань інклюзивного навчання є наявність у керівника ЗЗСО вміння ефективно спілкуватися з людьми різних культур, релігій, вікових груп і фізичних здібностей. Для цього управлінці повинні мати професійну підготовку, яка



дозволить їм адаптуватися до потреб, запитів та інтересів учасників освітнього процесу.

Інклюзивна компетентність керівників може бути покращена через курси підвищення кваліфікації, самостійне вивчення та самовдосконалення: читання спеціальної літератури, участь у тренінгах і рефлексія власних практик та поглядів. Керівник, який розвиває інклюзивну компетентність, повинен сприяти поширенню цих цінностей в своєму оточенні і спонукати інших до інклюзивної поведінки, створивши ініціативну, творчу команду однодумців.

Загальні підходи щодо формування інклюзивної компетентності керівників закладів загальної середньої освіти повинні формуватися протягом усіх років навчання у закладі вищої освіти з врахуванням конкретних особливостей такої підготовки та постійно удосконалюватися в процесі їх професійної діяльності у ввіреному освітньому закладі..

### **Список використаних джерел:**

1. Концепція Нової української школи. Рішення Колегії МОН України від 27.10.2016 р. URL: <https://bit.ly/3FTagmS>.

2. Концепція розвитку інклюзивної освіти : Наказ МОН від 01.10.2010 № 912. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitkuinklyuzivnogo-navchannya>.

3. Миронова С.П., Буйняк М.Г., Плохотнюк Н.С. Професійна компетентність керівника як умова створення інклюзивного простору закладу. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*. 2018. Вип. №11. URL: <https://1l.innk/XsPmt>

4. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти. Наказ Міністерства економіки України від 17 вересня 2021 року № 568-21 URL: <https://bit.ly/2ZgGR5d>.

5. Про освіту. Закон України №№ 2145-VIII від 5 вересня 2017 року. URL: <https://bit.ly/3vxY9qw>.



**Наукове видання**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО  
ПЕДАГОГА: ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ, ПРАКТИКА**

**Матеріали XIV Всеукраїнської  
науково-практичної онлайн-конференції**

*Видається в авторській редакції*